

Noteikumi par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību

Izdoti saskaņā ar Dzīvnieku aizsardzības likuma
10. panta 4.punktu un 24.² pantu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

- 1.1. izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja reģistrācijas un tās anulēšanas kārtību;
- 1.2. prasības izmēģinājumu dzīvnieku audzētājiem, piegādātājiem un lietotājiem;
- 1.3. kārtību, kādā par izmēģinājuma projektu atbildīgajai personai izsniedz un anulē atļauju;
- 1.4. kārtību, kādā izsniedz, groza, atjauno un anulē izmēģinājuma projekta atļauju;
- 1.5. labturības prasības izmēģinājumu dzīvnieka iegūšanai, apzīmēšanai, audzēšanai, turēšanai, kopšanai, piegādei un izmantošanai;
- 1.6. to dzīvnieku sarakstu, kurus audzē izmantošanai procedūrās;
- 1.7. izmēģinājuma projekta izvērtēšanas kārtību;
- 1.8. prasības izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja telpām, iekārtām, inventāram un aprīkojumam;
- 1.9. prasības izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja darbiniekiem;
- 1.10. prasības dzīvnieku labturības struktūrai un struktūras uzdevumus;
- 1.11. izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšanas metodes;
- 1.12. kārtību, kādā iesniedzami dokumenti izmēģinājuma projekta atļaujas saņemšanai dzīvnieka izmantošanai procedūrā;
- 1.13. prasības procedūru smaguma klasifikācijai;
- 1.14. prasības atkārtotai izmēģinājumu dzīvnieku izmantošanai procedūrā;
- 1.15. informācijas reģistrēšanas, apkopošanas un pārskatu iesniegšanas, kā arī dokumentācijas glabāšanas kārtību;
- 1.16. kārtību, kādā savvaļā sagūstītos dzīvniekus, primātus, kas nav cilvēku ģints primāti, un apdraudēto dzīvnieku sugu dzīvniekus izmanto procedūrās.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

- 2.1. uzņēmums – stacionāras vai pārvietojamas iekārtas, ēkas, ēku grupas vai citas telpas, arī vieta, kas nav pilnībā norobežota vai nosepta;
- 2.2. pašuzturoša kolonija – tāda kolonija, kur primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, audzē tikai kolonijas ietvaros vai izmanto dzīvniekus no citām kolonijām un, kuri tiek turēti tā, lai pieradinātu pie cilvēkiem, nevis savvaļā sagūstīti dzīvnieki;
- 2.3. lauka pētījumi – pētījumi, kas tiek veikti izmēģinājuma projekta laikā ārpus uzņēmuma telpām;
- 2.4. dzīvnieku labturības struktūra – konsultatīva institūcija, kuras darbības mērķis ir sniegt izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam un lietotājam ieteikumus izmēģinājumu dzīvnieku labturības un aizsardzības jomā.

3. Noteikumus piemēro, kad:

3.1 dzīvniekus izmanto vai paredz izmantot procedūrās, vai kad tos īpaši audzē, lai to orgānus vai audus varētu izmantot zinātniskiem mērķiem;

3.2 šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minētos dzīvniekus nogalina, izmitina jaunā mājvietā, palaiž brīvībā piemērotā dzīvotnē vai atdod atpakaļ sugai atbilstošā audzēšanas sistēmā;

3.3. dzīvnieku izmantošanai procedūrās sāpju, ciešanu, diskomforta vai ilgstoša kaitējuma likvidēšanai sekmīgi izmanto anestēziju, atsāpināšanu (analgēziju) vai citas metodes (piemēram, vides bagātināšana, papildus materiālu nodrošināšana dzīvnieku nodarbināšanai, izklaidei).

4. Noteikumi attiecas uz:

4.1. dzīvniekiem mugurkaulniekiem, kas nav cilvēki, tostarp:

4.1.1. kāpurveidīgām formām, kas barojas patstāvīgi;

4.1.2. zīdītāju augļa formām to normālas attīstības pēdējā trešdaļā;

4.2. dzīvniekiem galvkājiem;

4.3. tādu dzīvnieku izmantošanu procedūrā, kuri vēl nav sasnieguši šo noteikumu

4.1.apakšpunktā minēto attīstības stadiju, ja dzīvniekam ļauj nodzīvot ilgāk par šo attīstības stadiju un ja veikto procedūru rezultātā dzīvnieks var just sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, kad tas sasniedz minēto attīstības stadiju.

5. Noteikumi neattiecas uz:

5.1. neeksperimentālo lauksaimniecību;

5.2. neeksperimentālo veterinārmedicīnisko praksi;

5.3. veterināro zāļu klīnisko izpēti, kas nepieciešama veterināro zāļu reģistrācijai;

5.4. atzītām lopkopības darbībām;

5.5. praktiskām darbībām, kuru galvenais mērķis ir dzīvnieku identifikācija;

5.6. praktiskām darbībām, kas nevar izraisīt sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, kurš līdzinās vismaz adatas ievadīšanai atbilstoši labai veterinārmedicīniskai praksei, vai pārsniedz to.

6. Izmēģinājumu procedūras var veikt vienīgi tad, ja to mērķis ir:

6.1. pamatpētījumi;

6.2. praktiskie vai lietišķie pētījumi, kuru nolūks ir:

6.2.1. nepieļaut, novērst, diagnosticēt vai ārstēt cilvēku un dzīvnieku vai augu slimības, veselības traucējumus vai citas anomālijas vai to izraisīto ietekmi;

6.2.2. novērtēt, noteikt, regulēt vai mainīt cilvēka, dzīvnieku vai augu fizioloģisko stāvokli;

6.2.3. nodrošināt dzīvnieku labturību un uzlabot lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas apstākļus;

6.3. zāļu, pārtikas, barības un citu vielu vai produktu izstrāde, ražošana vai kvalitātes, efektivitātes un drošības pārbaude šo noteikumu 6.2.apakšpunktā minētajos nolūkos;

6.4. dabiskās vides aizsardzība cilvēka vai dzīvnieku veselības vai labklājības interesēs;

6.5. pētījumi, kuru nolūks ir saglabāt dzīvnieku sugu;

6.6. augstākā izglītība vai apmācība, kuras nolūks ir iegūt, uzturēt vai uzlabot arodprasmes;

6.7. tiesu medicīniskā ekspertīze.

7. Dzīvniekus, kas pieder pie apdraudētajām sugām, kuras minētas Padomes 1996.gada 9.decembra Regulas (EK) Nr. 338/97 par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību (turpmāk – Regula Nr. 338/97), A pielikumā un uz kuriem neattiecas šīs regulas 7.panta 1.punktā noteiktais, neizmanto procedūrās, izņemot procedūras, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

7.1. procedūras mērķis ir viens no tiem, kas minēts šo noteikumu 6.2.1., 6.3. vai 6.5. apakšpunktā;

7.2. ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi nav iespējams sasniegt, izmantojot sugas, kas nav minētas Regulas Nr. 338/97 A pielikumā.

8. Šo noteikumu 7.punktu nepiemēro primātu, kas nav cilvēkveidaīgie primāti, sugām.

9. Primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti (izņemot šo noteikumu 10. punktā minētos), neizmanto procedūrās, izņemot procedūras, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

9.1. procedūras mērķis ir viens no tiem, kas minēts:

9.1.1. šo noteikumu 6.2.1. apakšpunktā vai 6.3. apakšpunktā, un to veic novājinošu (samazināta personas normālā fiziskā vai psiholoģiskā rīcībspēja) vai potenciāli dzīvību apdraudošu cilvēka saslimšanu novēršanai, profilaksei, diagnosticēšanai vai ārstēšanai;

9.1.2. šo noteikumu 6.1. vai 6.5.apakšpunktā;

9.2. ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi nav iespējams sasniegt, izmantojot citas sugas, nevis primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti.

10. Primātus, kuri nav cilvēkveidīgie primāti, kuri ir minēti Regulas Nr.338/97 A pielikumā un uz kuriem neattiecas šīs regulas 7. panta 1. punktā noteiktais, neizmanto procedūrās, izņemot procedūras, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

10.1. procedūras mērķis ir viens no tiem, kas minēts:

10.1.1 šo noteikumu 6.2.1. vai 6.3.apakšpunktā, un to veic novājinošu (samazināta personas normālā fiziskā vai psiholoģiskā rīcībspēja) vai potenciāli dzīvību apdraudošu cilvēka saslimšanu novēršanai, profilaksei, diagnosticēšanai vai ārstēšanai;

10.1.2. šo noteikumu 6.5. apakšpunktā;

10.2. ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi nav iespējams sasniegt, izmantojot citas sugas, nevis primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, un izmantojot sugas, kas nav minētas Regulas Nr.338/97 A pielikumā.

11. Dzīvniekus, kas sagūstīti savvaļā, Pārtikas un veterinārais dienests (turpmāk – dienests) un Dabas aizsardzības pārvalde (turpmāk – pārvalde) var atļaut izmantot procedūrās, ja ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi nevar sasniegt, izmantojot tādus dzīvniekus, kas audzēti izmantošanai procedūrā.

12. Dzīvniekus savvaļā sagūsta vienīgi kompetentas personas, izmantojot metodes, kas dzīvniekiem nesagādā sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, no kura iespējams izvairīties.

13. Ja gūstīšanas laikā vai pēc tam atklājas, ka savvaļas dzīvnieks ir savainots vai nevesels, to izmeklē praktizējošs veterinārārsts, un tiek veikti pasākumi, lai mazinātu dzīvnieka ciešanas. Dienests var atļaut neveikt pasākumus, lai mazinātu dzīvnieka ciešanas, ja tam ir zinātniski pamatots iemesls.

14. Procedūras drīkst veikt ar:

14.1. izmēģinājumu dzīvniekiem, kas iegūti no reģistrēta izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja un piegādātāja;

14.2. šo noteikumu 1. pielikumā minētajiem primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, tikai tad, ja tie ir nebrīvē audzētu primātu pēcteči vai ja tos ņem no pašuzturošām kolonijām, sākot ar šo noteikumu 1. pielikumā noteikto datumu;

14.3. Dzīvnieku aizsardzības likuma pielikumā minēto sugu īpatņiem, tikai tad, ja to audzēšanas mērķis ir izmantošana procedūrā;

14.4. dzīvniekiem, kas nav minēti Dzīvnieku aizsardzības likuma pielikumā, ja tam ir zinātnisks pamatojums un dienests atļauj izmantot šos dzīvniekus.

15. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, kas audzē primātus, kuri nav cilvēkveidīgie primāti, ir izstrādāta stratēģija, lai palielinātu to dzīvnieku proporciju, kas ir nebrīvē audzētu primātu, kuri nav cilvēkveidīgie primāti, pēcteči.

16. Procedūras drīkst veikt tikai izmēģinājumu dzīvnieka lietotāja uzņēmumā.

17. Dienests var atļaut veikt procedūras ārpus izmēģinājumu dzīvnieka lietotāja uzņēmuma telpām, ja tam ir zinātnisks pamatojums.

18. Procedūras drīkst veikt tikai izmēģinājuma projekta ietvaros.

19. Izvēloties starp procedūrām, izvēlas tādas procedūras, kuras visvairāk atbilst šādām prasībām:

19.1. tiek izmantots minimāls dzīvnieku skaits;

19.2. iesaista dzīvniekus ar zemāko spēju just sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu;

19.3. rada vismazākās iespējamās sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu;

19.4. ir vislielākā iespēja nodrošināt apmierinošus rezultātus.

20. Dienests uzraudzības objektu reģistrā izveido un uztur izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju un lietotāju sarakstu (turpmāk – saraksts).

21. Sarakstā iekļauj šo noteikumu 22. punktā minētajā iesniegumā norādīto informāciju un nodrošina saraksta publisku pieejamību saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajām prasībām.

II. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja reģistrācijas un tās anulēšanas kārtība

22. Pirms sākt izmēģinājumu dzīvnieku audzēšanu, piegādāšanu un lietošanu, izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs vai lietotājs dienestā iesniedz iesniegumu izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja reģistrācijai (2.pielikums).

23. Dienests 10 darbdienu laikā pēc šo noteikumu 22.punktā minētā iesnieguma saņemšanas pārbauda izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja, lietotāja un to uzņēmumu atbilstību normatīvajos aktos zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā noteiktajām prasībām, pēc pārbaudes pieņemot vienu no šādiem lēmumiem:

23.1. reģistrēt izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju vai lietotāju;

23.2. atteikt izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja reģistrāciju.

24. Dienests triju darbdienu laikā pēc pārbaudes pieņemto lēmumu rakstiski paziņo izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam vai lietotājam.

25. Ja pieņemts lēmums reģistrēt izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju vai lietotāju, dienests to iekļauj sarakstā triju darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas.

26. Ja izmēģinājumu dzīvnieku lietotājs savās telpās audzē izmēģinājumu dzīvniekus izmantošanai procedūrās, tas nodrošina arī izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam šo noteikumu III nodaļā noteikto prasību izpildi, bet dienests to reģistrē tikai kā izmēģinājumu dzīvnieku lietotāju.

27. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs vai lietotājs prasa atjaunot reģistrāciju, ja notiek tādas būtiskas izmaiņas audzētāja, piegādātāja vai lietotāja uzņēmuma struktūrā vai darbībā, kas varētu negatīvi ietekmēt dzīvnieku labturību.

28. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs vai lietotājs informē dienestu par izmaiņām saistībā ar personām, kas atbildīgas par normatīvajiem aktiem zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā un personām, kas minētas šo noteikumu 42., 45. un 50. punktā.

29. Par izmaiņām izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja darbībā, izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs vai lietotājs 10 darbdienu laikā pēc izmaiņu rašanās rakstiski iesniedz dienestā iesniegumu, kurā norāda informāciju:

29.1. par šo noteikumu 22. punktā minētā iesnieguma 1., 2., 3., 4. vai 5. punktā norādītās informācijas maiņu;

29.2. par tādām būtiskām izmaiņām izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja uzņēmuma struktūrā vai darbībā, kas varētu negatīvi ietekmēt izmēģinājumu dzīvnieku labturību;

29.3. par izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja darbības pārtraukšanu, reorganizāciju vai pārreģistrāciju.

30. Dienests 10 darbdienu laikā izvērtē šo noteikumu 29. punktā minēto iesniegumu, pārbauda, vai izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs atbilst normatīvajos aktos zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā noteiktajām prasībām, un:

30.1. pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

30.1.2. izdarīt nepieciešamās izmaiņas sarakstā;

30.1.3. anulēt izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja reģistrāciju;

30.2. triju darbdienu laikā rakstiski paziņo izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam un lietotājam pieņemto lēmumu un izdara attiecīgās izmaiņas sarakstā.

31. Ja dienests konstatē, ka izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs vai lietotājs un to uzņēmumi neatbilst normatīvajos aktos zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā noteiktajām prasībām, tas nosaka termiņu neatbilstību novēršanai Veterinārmedicīnas likuma XII nodaļā noteiktajā kārtībā.

32. Dienests pieņem lēmumu par izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja reģistrācijas apturēšanu vai anulēšanu, ja izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs nav novērsis neatbilstības dienesta noteiktajā termiņā.

33. Dienests triju darbdienu laikā rakstiski paziņo izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam un lietotājam pieņemto lēmumu par reģistrācijas apturēšanu vai anulēšanu un izslēdz izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju un lietotāju no saraksta.

34. Ja izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja reģistrācija tiek apturēta vai anulēta, nav pieļaujama negatīva ietekme uz uzņēmumā mītošo izmēģinājumu dzīvnieku labturību. Dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs ar izmēģinājumu dzīvniekiem rīkojas atbilstoši dienesta norādījumiem.

III. Prasības izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam un lietotājam, prasības telpām, izmēģinājumu dzīvnieku labturības prasības, kā arī prasības darbiniekiem

35. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam un lietotājam ir pienākums nodrošināt, ka:

35.1. visiem izmēģinājumu dzīvniekiem ir mitekļi, vide, barība, ūdens un kopšana, kas ir piemērota izmēģinājumu dzīvnieka veselībai un labsajūtai;

35.2. izmēģinājumu dzīvnieka fizioloģisko un etoloģisko vajadzību apmierināšanas ierobežojumi ir samazināti līdz minimumam;

35.3. izmēģinājumu dzīvnieka audzēšanas, turēšanas vai izmantošanas vides apstākļus pārbauda katru dienu;

35.4. tiek veikti pasākumi, kas nodrošina to, ka pēc iespējas drīz novērš konstatētos trūkumus vai izmēģinājumu dzīvniekam konstatētās sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, no kura iespējams izvairīties.

36. Izmēģinājumu dzīvnieku transportē pienācīgos apstākļos un atbilstoši prasībām, kas noteiktas Padomes 2004.gada 22.decembra Regulā Nr. 1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas un saistīto darbību laikā un grozījumu izdarīšanu Direktīvās 64/432/EEK un 93/119/EK un Regulā (EK) Nr. 1255/97.

37. Šo noteikumu 35.3.apakšpunktā minētos datus glabā vismaz piecus gadus un pēc pieprasījuma uzrāda dienestam.

38. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam vai lietotājam un tā uzņēmumam ir pienākums nodrošināt telpas, iekārtas, un aprīkojumu, kas piemērots izmitināmo dzīvnieku sugai un, ja tiek veiktas procedūras, to veikšanai, kā arī atbildīgs par šo noteikumu III nodaļā noteikto prasību izpildi.

39. Šo noteikumu 38. punktā minēto iekārtu un aprīkojuma konstrukcija, uzbūve un darbības metode nodrošina procedūru pēc iespējas efektīvāku veikšanu, un to mērķis ir panākt, lai uzticamus rezultātus varētu iegūt, izmantojot minimālu dzīvnieku skaitu un radot tiem minimālas sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu.

40. Šo noteikumu 38. un 39. punkta prasības atbilst šo noteikumu 3.pielikumā noteiktajām prasībām.

41. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja uzņēmumā pastāvīgi ir pietiekams skaits darbinieku.

42. Darbinieki ir attiecīgi izglītoti un apmācīti pirms veikt šādas darbības:

42.1. procedūras ar izmēģinājumu dzīvniekiem;

42.2. procedūru un izmēģinājumu projektu plānošana;

42.3. izmēģinājumu dzīvnieku kopšana;

42.4. izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšana.

43. Darbinieki, kas veic procedūru un izmēģinājumu projektu plānošanu, ir ieguvuši izglītību zinātnes disciplīnā, kas attiecas uz veicamo darbu, un šiem darbiniekiem ir zināšanas par konkrēto dzīvnieku sugu.

44. Darbiniekus, kas veic procedūras ar izmēģinājumu dzīvniekiem, kopj izmēģinājumu dzīvniekus vai veic izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšanu, uzrauga uzdevumu veikšanas laikā un līdz brīdim, kad tie ir pierādījuši vajadzīgo kompetenci.

45. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam un lietotājam uz vietas ir viena vai vairākas personas, kas:

45.1. atbild par uzņēmumā audzējamo, turamo, nogalinamo vai izmantojamo izmēģinājumu dzīvnieku labturības un kopšanas pārraudzību;

45.2. nodrošina, ka darbiniekiem, kas nodarbojas ar izmēģinājumu dzīvniekiem, ir pieejama informācija par izmitināto dzīvnieku sugu;

45.3. atbild par to, lai darbinieki ir atbilstoši izglītoti, kompetenti un nepārtraukti apmācīti, un tos uzrauga, līdz tie ir pierādījuši, ka viņiem ir nepieciešamā kompetence.

46. Par izmēģinājuma projektu atbildīgā persona ir tiesīga pildīt šo noteikumu 42.2. apakšpunktā un 45. punktā minētos pienākumus, ja tā ir saņēmusi atļauju šo noteikumu IX nodaļā minētajā kārtībā.

47. Šo noteikumu 42.punktā minētie darbinieki ir apguvuši izmēģinājumu dzīvnieku labturības minimālās prasības šādās jomās:

47.1. normatīvie akti par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību, tai skaitā par to iegādi, audzēšanu, kopšanu un izmantošanu zinātniskiem mērķiem;

47.2. cilvēku un dzīvnieku attiecību ētika, dzīvības vērtība un argumenti par labu vai par sliktu dzīvnieku izmantošanai zinātniskiem mērķiem;

47.3. bioloģijas pamatelementi un konkrētām sugām raksturīgie bioloģijas elementi saistībā ar anatomiju, fizioloģiskajām īpatnībām, vaislu, ģenētiku un gēnu pārveidi;

47.4. dzīvnieku uzvedība, audzēšana un vides dažādošana;

47.5. attiecīgos gadījumos – izturēšanās metodes un procedūras, kas pielāgotas konkrētai sugai;

47.6. dzīvnieku veselības pārvaldība un higiēna;

47.7. izpratne par konkrētām laboratorijas dzīvnieku sugām raksturīgu diskomfortu, sāpēm un ciešanām;

47.8. anestēzija, sāpju mazināšanas metodes un izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšana;

47.9. humānu mērķa parametru izmantošana;

47.10. aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasības;

47.11. attiecīgos gadījumos – procedūru un izmēģinājumu projektu plānošana.

48. Šo noteikumu 42. punktā minētie darbinieki ar sertifikātu vai citu dokumentu apliecina, ka ir apguvuši šo noteikumu 47. punktā noteiktās prasības akreditētā apmācību programmā, atbilstoši Eiropas Komisijas vadlīnijām “Par vienotas izglītības un apmācības sistēmas izveidi”, kas pieejamas Zemkopības ministrijas tīmekļa vietnē.

49. Par visa izmēģinājuma projekta īstenošanu atbildīgā persona atbilstoši dienesta izsniegtajai izmēģinājuma projekta atļaujai dzīvnieka izmantošanai procedūrā nodrošina, ka:

49.1. tiek apturētas nevajadzīgas sāpes, ciešanas, diskomforts vai ilgstošs kaitējums, ko izmēģinājumu dzīvniekam sagādā jebkura procedūra;

49.2. izmēģinājuma projektu īsteno tikai saskaņā ar izsniegto izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā un, ja netiek ievēroti nosacījumi, veic un dokumentē attiecīgus pasākumus atbilstības nodrošināšanai.

50. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājam, piegādātājam un lietotājam ir norīkots praktizējošs veterinārārsts, kam ir īpašas zināšanas laboratorijas dzīvnieku medicīnā un, kam ir uzticēti padomdevēja pienākumi saistībā ar izmēģinājumu dzīvnieku labsajūtu un ārstēšanu.

IV. Procedūras un to smaguma klasifikācija

51. Procedūru pēc tās smaguma klasificē katrā gadījumā atsevišķi, atbilstoši šo noteikumu 4.pielikumā minētajiem kritērijiem. Procedūras drīkst veikt tikai saistībā ar izmēģinājuma projektu, un tās klasificē pēc to smaguma pakāpes šādās grupās:

51.1. neatgriezeniskas;

51.2. vieglas;

51.3. mērenas;

51.4. smagas.

52. Dienests neatļauj veikt procedūru, ja tā saistīta ar stiprām sāpēm, ciešanām vai diskomfortu, kas var būt ilgstošs un nevar tikt samazināts.

53. Procedūras, kas saistītas ar nopietniem ievainojumiem, kas var izraisīt stipras sāpes, nedrīkst veikt bez anestēzijas.

54. Procedūras, ja vien tas nav nepiemēroti, veic ar vispārējo vai vietējo anestēziju, un ka izmanto pretsāpju līdzekļus vai citu piemērotu metodi, nodrošinot, ka izmēģinājumu dzīvniekam sāpes, ciešanas un diskomforts tiek samazināti līdz minimumam.

55. Lai izvērtētu vajadzību lietot anestēziju, ņem vērā to, vai:

55.1. anestēzija izmēģinājumu dzīvnieku netraumē vairāk kā procedūra;

55.2. anestēzija ir nesavienojama ar izmēģinājuma mērķi.

56. Bez pietiekamas anestēzijasvai atsāpināšanas izmēģinājuma dzīvniekam nedod zāles, kas tiem neļauj vai traucē izrādīt sāpes.

57. Šo noteikumu 56. punktā minētajā gadījumā, izmēģinājumu dzīvnieka lietotājs dienestā iesniedz zinātnisku pamatojumu un datus par anestēzijas vai atsāpināšanas režīmu.

58. Dzīvniekam, kas var just sāpes pēc anestēzijas iedarbības beigām, lieto profilaktisku vai pēcoperācijas atsāpināšanu vai izmanto citu piemērotu sāpju mazināšanas metodi, ja vien tas ir savienojams ar procedūras mērķi.

59. Tiklīdz ir sasniegts procedūras mērķis, tiek veiktas attiecīgas darbības, lai samazinātu dzīvnieka ciešanas.

60. Pēc iespējas izvairās no nāves kā procedūras mērķa parametra, un to aizstāj ar agrīniem un humāniem mērķa parametriem. Ja nav iespējams izvairīties no nāves kā mērķa parametra, procedūru plāno tā, lai:

- 60.1. nobeigtos pēc iespējas mazāk dzīvnieku;
60.2. pēc iespējas samazinātu dzīvnieka ciešanu ilgumu, intensitāti un pēc iespējas nodrošinātu nesāpīgu nāvi.

V. Prasības atkārtotai izmēģinājumu dzīvnieku izmantošanai procedūrā

61. Gadījumos, kad procedūrā varētu izmantot citu dzīvnieku, kam iepriekš nav veiktas procedūras, vienā vai vairākās procedūrās jau izmantotu dzīvnieku var atkārtoti izmantot jaunās procedūrās tikai tad, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- 61.1. iepriekšējās procedūras faktiskais smagums bija “viegls” vai “mērens”;
61.2. ir pierādīts, ka dzīvnieka vispārējais veselības un labsajūtas stāvoklis ir pilnībā atjaunojies;
61.3. nākamā procedūra ir klasificēta kā “viegla”, “mērena” vai “neatgriezeniska”;
61.4. tas atbilst praktizējoša veterinārārsta konsultācijām, ņemot vērā katra dzīvnieka mūžā pieredzēto.

62. Izņēmuma gadījumā, atkāpjoties no šo noteikumu 61.1. apakšpunkta, pēc tam, kad praktizējošs veterinārārsts ir izmeklējis dzīvnieku, dienests var atļaut atkārtoti izmantot dzīvnieku ar nosacījumu, ka dzīvnieks pēc tam, kad tam ir veikta procedūra, kas rada ievērojamas sāpes, diskomfortu vai līdzīgas ciešanas, nav izmantots vairāk kā vienu reizi.

63. Procedūru uzskata par pabeigtu, kad vairs nav jāveic nekādi novērojumi par šo procedūru vai – attiecībā uz jaunām ģenētiski modificētu dzīvnieku līnijām – kad pēcnācējiem vairs netiek novērotas sāpes, ciešanas, diskomforts vai ilgstošs kaitējums vai tiem vairs nevajadzētu just sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, kurš līdzinās tam, ko izraisa adatas ievadīšana, vai ir stiprāks par to.

64. Procedūras beigās praktizējošs veterinārārsts lemj par to, vai izmēģinājumu dzīvnieks ir atstājams dzīvs. Izmēģinājumu dzīvnieku nogalina, ja uzskata, ka tas varētu turpināt just mērenas vai stipras sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu.

65. Ja izmēģinājumu dzīvnieku atstāj dzīvu, tas saņem veselības stāvoklim atbilstošu kopšanu un izmitināšanu.

VI. Izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšanas metodes

66. Izmēģinājumu dzīvniekus nogalina, sagādājot pēc iespējas mazākas sāpes, ciešanas un diskomfortu.

67. Izmēģinājumu dzīvnieku nogalina kompetenta persona izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja uzņēmumā.

68. Lauka pētījumos izmēģinājumu dzīvnieku var nogalināt kompetenta persona ārpus izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja vai lietotāja uzņēmuma.

69. Šo noteikumu 5. pielikumā minēto izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšanai izmanto šajā pielikumā noteiktu atbilstošu nogalināšanas metodi.

70. Dienests var atļaut neizmantot šo noteikumu 5. pielikumā minēto izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšanai šajā pielikumā noteiktu atbilstošu nogalināšanas metodi šādos gadījumos:

70.1. ja zinātnisks pamatojums apliecina, ka nogalināšanas metode, ko izvēlēties izmēģinājumu dzīvnieka lietotājs, uzskatāma par vismaz tikpat humānu kā konkrētajam izmēģinājumu dzīvniekam noteiktā nogalināšanas metode;

70.2. ja zinātnisks pamatojums apliecina, ka procedūras mērķi nevar sasniegt, izmantojot šo noteikumu 5. pielikumā noteikto nogalināšanas metodi.

71. Šo noteikumu 67., 68. un 69.punktu nepiemēro, ja izmēģinājumu dzīvnieks nogalināms ārkārtas apstākļos dzīvnieka labturības, sabiedrības veselības un sabiedrības drošības aizsardzības, dzīvnieku veselības vai ar vides apsvērumiem saistītu iemeslu dēļ.

72. Nogalinātos izmēģinājumu dzīvniekus iznīcina atbilstoši normatīvajiem aktiem par tādu dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un atvasinātu produktu apriti, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam.

73. Procedūrā izmantoto izmēģinājumu dzīvnieku vai tādu izmēģinājumu dzīvnieku, kas paredzēts izmantošanai procedūrā, bet nav tajā izmantots, var:

73.1. izmitināt jaunā mājvietā;

73.2. savvaļas dzīvnieku palaist brīvībā tam piemērotā dzīvotnē;

73.3. atdot atpakaļ sugai atbilstošā audzēšanas sistēmā.

74. Šo noteikumu 74.punktā minētos nosacījumus piemēro, ja:

74.1. to atļauj izmēģinājumu dzīvnieka veselības stāvoklis;

74.2. izmēģinājumu dzīvnieks neapdraud cilvēku vai citu dzīvnieku veselību, kā arī vidi;

74.3. ir veikti piemēroti pasākumi, lai sargātu dzīvnieka labsajūtu.

75. Ja tiek īstenotas šo noteikumu 73.1.apakšpunktā minētais gadījums, izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs to dara atbilstoši izstrādātajai jaunu mājvietu programmai, kas nodrošina izmitinātā dzīvnieka socializāciju.

76. Ja savvaļas dzīvnieku plānots palaist brīvībā savā dzīvotnē, izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs, ja nepieciešams, pirms tam īsteno izmēģinājumu dzīvnieka rehabilitācijas programmu.

77. Izmēģinājumā izmantoto izmēģinājumu dzīvnieku aizliegts lietot pārtikā, izņemot:

77.1. Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. septembra Regulas (EK) Nr. 1831/2003 par dzīvnieku ēdināšanā lietotām piedevām 3. panta 2. punktā minētajā gadījumā;

77.2. gadījumu, kad dienests nolemj, ka šādi dzīvnieki vai jebkuras to ķermeņa daļas procedūras rezultātā nerada draudus cilvēku vai citu dzīvnieku veselībai.

VII. Prasības dzīvnieku labturības struktūrai un struktūras uzdevumi

78. Katrs izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs izveido dzīvnieku labturības struktūru.

79. Dzīvnieku labturības struktūrā darbojas vismaz persona vai personas, kas uzņēmumā atbild par izmēģinājumu dzīvnieku labturību un kopšanu. Izmēģinājumu dzīvnieku lietotājam tas ir zinātniskā personāla pārstāvis.

80. Dzīvnieku labturības struktūra saņem ieguldījumu arī no norīkota praktizējoša veterinārārsta.

81. Ja izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja darbības apjoms ir mazs, dzīvnieku labturības struktūras uzdevumu izpildi nodrošina, izmantojot citu izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju un lietotāju izveidoto dzīvnieku labturības struktūru.

82. Dzīvnieku labturības struktūra pilda vismaz šādus uzdevumus:

82.1. konsultēt darbiniekus, kas nodarbojas ar izmēģinājumu dzīvniekiem par jautājumiem, kas ir saistīti ar šo dzīvnieku iegūvi, izmitināšanu, kopšanu un izmantošanu;

82.2. konsultēt darbiniekus par aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasību piemērošanu un pastāvīgi viņus informē par tehnikas un zinātnes atziņām saistībā ar minēto prasību piemērošanu;

82.3. konsultēt par jaunas mājvietas atrašanas programmām, tostarp arī par jaunā mājvietā izmitināmo izmēģinājumu dzīvnieku pienācīgu socializāciju, un nodrošināt informācijas apmaiņu ar citiem izmēģinājumu dzīvnieku lietotājiem un audzētājiem šajā jomā;

82.4. ieviest un pārskatīt iekšējos darbības procesus attiecībā uz uzraudzību, ziņošanu un pēckontroli saistībā ar uzņēmumā izmitinātā vai izmantotā izmēģinājumu dzīvnieka labturību;

82.5. sekot izmēģinājumu projektu attīstībai un rezultātiem, ņemot vērā ietekmi uz izmantotajiem izmēģinājumu dzīvniekiem, nosakot elementus, kas vēl vairāk veicina aizstāšanu, samazināšanu un pilnveidi, un konsultēt par šiem elementiem;

82.6. izmēģinājumu dzīvnieku labturības un aizsardzības jomā konsultēties ar zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības komiteju;

82.7. vismaz trīs gadus saglabāt dokumentāciju par dzīvnieku labturības struktūras sniegtajām konsultācijām un lēmumiem saistībā ar šīm konsultācijām.

83. Šo noteikumu 82.7.apakšpunktā noteikto dokumentāciju pēc pieprasījuma uzrāda dienestam.

VIII. Informācijas reģistrēšanas un apkopošanas, pārskatu iesniegšanas un dokumentācijas glabāšanas kārtība

84. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs glabā dokumentāciju vismaz par:

84.1. audzēto, iegūto, piegādāto, procedūrās izmantoto, procedūrās atkārtoti izmantoto, brīvībā palaisto vai jaunā mājvietā izmitināto izmēģinājumu dzīvnieku skaitu un sugu;

84.2. dzīvnieku izcelsmi, tostarp par to, vai, tie ir audzēti izmantošanai procedūrās;

84.3. dienu, kad dzīvnieki iegūti, piegādāti, palaisti brīvībā vai izmitināti jaunā mājvietā;

84.4. vietu, no kuras dzīvnieki ir iegūti;

84.5. dzīvnieku saņēmēja vārdu un uzvārdu vai nosaukumu un adresi;

84.6. katrā uzņēmumā nobeigušos un nogalināto izmēģinājumu dzīvnieku skaitu un sugu. Attiecībā uz izmēģinājumu dzīvniekiem, kas nobeigušies, norāda nāves cēloni, ja tas ir zināms;

84.7. izmēģinājumu dzīvnieku lietotājiem – par izmēģinājumu projektiem, kuros izmēģinājumu dzīvnieki ir izmantoti.

85. Šo noteikumu 84.punktā minēto dokumentāciju glabā vismaz piecus gadus un pēc pieprasījuma uzrāda dienestam.

86. Par katru suni, kaķi un primātu, kas nav cilvēku ģints primāts, izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs glabā šādus datus:

86.1. identitāte;

86.2. dzimšanas vieta un laiks (ja zināms);

86.3. vai dzīvnieks ir audzēts izmantošanai procedūrās;

86.4. par primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, – vai dzīvnieks ir nebrīvē audzētu primātu pēctecis.

87. Katram sunim, kaķim un primātam, kas nav cilvēkveidīgais primāts, izveido individuālu biogrāfiskās uzskaites kartīti, ko aizpilda, kamēr dzīvnieks tiek turēts normatīvajos aktos zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā noteiktajiem mērķiem.

88. Biogrāfiskās uzskaites kartīti izveido dzimšanas brīdī vai iespējami drīz pēc tam, un tajā iekļauj būtiskas ziņas par konkrētā dzīvnieka vairošanos, veterināro aprūpi un socializāciju, kā arī par izmēģinājumu projektiem, kuros tas ticis izmantots.

89. Šo noteikumu 86., 87. un 88.punktā minētos datus glabā vismaz trīs gadus pēc dzīvnieka nāves vai izmitināšanas jaunā mājvietā un pēc pieprasījuma uzrāda dienestam.

90. Ja dzīvnieks tiek izmitināts jaunā mājvietā, kopā ar dzīvnieku nosūta attiecīgo veterinārās aprūpes kartīti, sociālo informāciju no individuālās biogrāfiskās uzskaites kartītes un mājas (istabas) dzīvnieka pasi vai vakcinācijas apliecību.

91. Ikvienu suni, kaķi vai primātu, kas nav cilvēkveidīgais primāts, izmantojot pēc iespējas nesāpīgāku paņēmienu, iezīmē ar pastāvīgu individuālu pazīšanas zīmi. Iezīmēšanu izdara līdz dzīvnieka atšķiršanai no mātes.

92. Ja suni, kaķi vai primātu, kas nav cilvēkveidīgais primāts, pirms atšķiršanas no mātes pārved no viena audzētāja, piegādātāja un lietotāja pie cita un ja nav lietderīgi to iepriekš iezīmēt, saņēmējs glabā dokumentāciju, kurā ir norādīta dzīvnieka māte, līdz dzīvnieks tiek attiecīgi iezīmēts.

93. Ja izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs saņem no mātes atšķirtu suni, kaķi vai primātu, kas nav cilvēkveidīgais primāts, dzīvnieku, cik drīz vien iespējams, apzīmē ar pastāvīgu pazīšanas zīmi, izmantojot pēc iespējas nesāpīgāku paņēmienu.

94. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs pēc kompetentās iestādes pieprasījuma paziņo iemeslus, kādēļ dzīvnieks nav apzīmēts.

95. Izmēģinājumu dzīvnieka audzētājs, piegādātājs un lietotājs visu attiecīgo dokumentāciju, tostarp izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā un izmēģinājuma projekta izvērtēšanas iznākumu, glabā vismaz trīs gadus pēc izmēģinājuma projekta atļaujas dzīvnieka izmantošanai procedūrā beigu datuma vai pēc Dzīvnieku aizsardzības likuma 26.¹ panta trešajā daļā minētā termiņa beigām un pēc pieprasījuma uzrāda dienestam.

96. Dokumentāciju par izmēģinājuma projektiem, kuriem veicama retrospektīva izvērtēšana, glabā līdz attiecīgās retrospektīvās izvērtēšanas pabeigšanai.

97. Izmēģinājumu dzīvnieka lietotājs, kas ir saņēmis izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā, un izmēģinājuma dzīvnieka audzētājs, kas audzē ģenētiski pārveidotus dzīvniekus, kuriem ir tīši veidots un izpaužas kaitīgs fenotips, dienestā līdz kārtējā gada 1. martam elektroniski iesniedz pārskatu par izmēģinājumu Dzīvnieku izmantošanu procedūrā iepriekšējā gadā saskaņā ar šo noteikumu 6. pielikumu.

IX. Kārtība, kādā par izmēģinājuma projektu atbildīgajai personai izsniedz un anulē atļauju

98. Lai par izmēģinājuma projektu atbildīgā persona, kas ir atbildīga arī par izmēģinājuma, izmēģinājumā iesaistīto personu un izmēģinājumu dzīvnieku pārraudzību (turpmāk – atbildīgā persona), saņemtu atļauju, tā dienestā iesniedz:

98.1. iesniegumu, kurā norāda fiziskās personas vārdu, uzvārdu, personas kodu, dzīvesvietas adresi, tālruna numuru, e – pastu;

98.2. izglītības dokumenta kopiju par vismaz akadēmisko grādu ar izmēģinājuma projektu saistītā jomā;

98.3. Eiropas Laboratorijas dzīvnieku zinātnes asociāciju federācijas dokumenta kopiju, kas apliecina akreditētu C kategorijas apmācības kursa apgūšanu par izmēģinājumu dzīvnieku labturības prasību ievērošanu.

99. Dienests pārlicinās par valsts nodevas nomaksu par atļaujas izsniegšanu atbildīgajai personai.

100. Dienests piecu darbdienu laikā pēc šo noteikumu 98.punktā minētā iesnieguma un tam pievienoto dokumentu saņemšanas un izvērtēšanas pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

100.1. izsniegt atļauju atbildīgajai personai;

100.2. atteikt atļaujas izsniegšanu atbildīgajai personai.

101. Dienests triju darbdienu laikā pieņemto lēmumu rakstiski paziņo atbildīgajai personai.

102. Ja pieņemts lēmums izsniegt atļauju atbildīgajai personai, dienests triju darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas izsniedz minēto atļauju.

103. Dienests pieņem lēmumu anulēt atļauju atbildīgajai personai, ja pārbaudes laikā konstatē, ka izmēģinājuma projekta īstenošana neatbilst izsniegtajai izmēģinājuma projekta atļaujai dzīvnieka izmantošanai procedūrā.

104. Dienests triju darbdienu laikā pieņemto lēmumu par atļaujas anulēšanu atbildīgajai personai rakstiski paziņo atbildīgajai personai.

X. Kārtība, kādā izsniedz, groza, atjauno un anulē izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā

105. Izmēģinājuma projekti netiek īstenoti, ja nav veikts dienesta pozitīvs izmēģinājuma projekta izvērtējums saskaņā ar šo noteikumu XI. nodaļu.

106. Lai īstenotu izmēģinājuma projektu, izmēģinājumu dzīvnieka lietotājs saņem no dienesta izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā. Izmēģinājuma projekts tiek īstenots saskaņā ar izsniegto izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā.

107. Līdz ar izmēģinājuma projekta atļaujas dzīvnieka izmantošanai procedūrā termiņa beigām beidzas visas izmēģinājuma procedūras.

108. Lai saņemtu izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā, atbildīgā persona vai izmēģinājumu dzīvnieka lietotājs (turpmāk – iesnieguma iesniedzējs) dienestā iesniedz iesniegumu, kurā norāda:

108.1. izmēģinājumu dzīvnieku lietotāju;

108.2. izmēģinājuma projekta norises vietu (vai informāciju par vietu ārpus izmēģinājumu dzīvnieku lietotāja uzņēmuma telpām, kur notiks procedūra);

108.3. atbildīgās personas vārdu, uzvārdu un izsniegtās atļaujas numuru;

108.4. to personu vārdus un uzvārdus, kuras veiks izmēģinājuma projektā minētās darbības;

108.5. par visa izmēģinājuma projekta īstenošanu atbildīgo personu;

108.6. procedūras sākuma un beigu datumu.

109. Šo noteikumu 108.punktā minētajam iesniegumam pievieno:

109.1. izmēģinājuma projektu, kurā norāda:

109.1.1. izmēģinājuma projekta nosaukumu;

109.1.2. izmēģinājuma projekta un procedūras mērķi;

109.1.3. paredzamos izmēģinājuma projekta zinātniskos rezultātus un izglītojošo vērtību;

109.1.4. dzīvnieku izmantošanas, tostarp izcelsmi, aplēsto skaitu, sugu un dzīves posmu, nozīmību un attaisnojamību;

109.1.5. procedūru nozīmību un attaisnojamību;

109.1.6. metožu, lai aizstātu, samazinātu un pilnveidotu izmēģinājumu dzīvnieku izmantošanu procedūrās, piemērošanu;

109.1.7. anestēzijas, atsāpināšanas un citas sāpju mazināšanas metodes plānotā izmantošana;

109.1.8. attiecīgos gadījumos jebkādu izmēģinājumu dzīvnieku ciešanu samazināšanai, novēršanai un atvieglošanai no dzimšanas līdz nāvei;

109.1.9. humānu mērķa parametru izmantošanu;

109.1.10. testēšanas vai novērojumu stratēģiju un statistisko plānošanu, nolūkā līdz minimumam samazināt dzīvnieku skaitu, tiem radītās sāpes, ciešanas, diskomfortu un, attiecīgā gadījumā, ietekmi uz vidi;

109.1.11. pamatojumu izmēģinājumu dzīvnieku atkārtotai izmantošanai procedūrās un tās kumulatīvās ietekmes izvērtējumu uz dzīvniekiem;

109.1.12. ierosināto procedūru smaguma klasifikāciju;

109.1.13. attiecīgos gadījumos – izvairīšanos no procedūru nevajadzīgas dublēšanās;

109.1.14. izmēģinājumu dzīvnieku izmitināšanas, audzēšanas un kopšanas apstākļus;

109.1.15. izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšanas metodes;

109.1.16. izmēģinājuma projektā iesaistīto personu kompetence;

109.2. izmēģinājuma projekta netehnisku kopsavilkumu.

110. Izmēģinājumu dzīvnieka lietotājs, ievērojot intelektuālā īpašuma un konfidencialas informācijas aizsardzību, izmēģinājuma projekta netehniskajā kopsavilkumā norāda:

110.1. informāciju par izmēģinājuma projekta mērķiem, tostarp par paredzamajiem kaitējumiem un ieguvumiem, kā arī ziņas par izmantojamo dzīvnieku skaitu un sugu;

110.2. pierādījumu par aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasību ievērošanu.

111. Izmēģinājuma projekta netehniskais kopsavilkums ir anonīms, un tajā nav iekļauti izmēģinājumu dzīvnieka lietotāja vai tā darbinieku vārdi, vai nosaukumi un adreses.

112. Ja ir iesniegts nepilnīgs vai nepareizs pieteikums, dienests pēc iespējas ātri informē pieteikuma iesniedzēju par vajadzību iesniegt jebkādu papildu dokumentus un par jebkādu iespējamu iespaidu uz Dzīvnieku aizsardzības likuma 26.¹ panta trešajā daļā noteiktā termiņa skaitīšanu.

113. Dienests desmit darbdienu laikā pārbauda, vai visi šo noteikumu 108., 109. un 110. punktā minētie dokumenti ir iesniegti, un iesnieguma iesniedzējam paziņo:

113.1. ka saņemti visi nepieciešamie dokumenti un iesniegums tiks izskatīts Dzīvnieku aizsardzības likumā noteiktajā termiņā;

113.2. ka piecu darbdienu laikā jāiesniedz nepieciešamie papildu dokumenti.

114. Ja iesnieguma iesniedzējs šo noteikumu 113.2.apakšpunktā noteiktajā termiņā dienestā neiesniedz nepieciešamos papildu dokumentus, dienests pieņem lēmumu neizsniegt izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā un minēto lēmumu triju darbdienu laikā rakstiski paziņo iesnieguma iesniedzējam.

115. Dienests izsniedz izmēģinājuma projekta atļauju tikai tām procedūrām, kurām ir:

115.1. veikta izmēģinājuma projekta izvērtēšana saskaņā ar šo noteikumu XI nodaļu un saņemts pozitīvs vērtējums;

115.2. noteikta procedūru smaguma klasifikācija saskaņā ar šo noteikumu IV nodaļu.

116. Dienests Dzīvnieku aizsardzības likumā noteiktajā termiņā izvērtē saskaņā ar šo noteikumu 108.punktu iesniegto iesniegumu un šo noteikumu 109. un 110.punktā minētos dokumentus un pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

116.1. izsniegt izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā;

116.2. atteikt izmēģinājuma projekta atļaujas izsniegšanu dzīvnieka izmantošanai procedūrā.

117. Ja dienests pieņem lēmumu pagarināt Dzīvnieku aizsardzības likumā minēto iesnieguma izskatīšanas termiņu līdz 15 darbdienu, tas rakstiski par to informē iesnieguma iesniedzēju pirms pamattermiņa beigām.

118. Dienests triju darbdienu laikā rakstiski paziņo iesnieguma iesniedzējam pieņemto lēmumu.

119. Ja pieņemts lēmums izsniegt izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā, dienests triju darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas to izsniedz iesnieguma iesniedzējam, norādot:

119.1. izmēģinājumu dzīvnieka lietotāju, kas sāk izmēģinājuma projektu;

119.2. par visa izmēģinājuma projekta īstenošanu atbildīgo personu un izmēģinājuma projekta atbilstību izsniegtajai izmēģinājuma projekta atļaujai;

119.3. ja nepieciešams – uzņēmumu, kurā izmēģinājuma projekts tiks īstenots;

119.4. īpašus nosacījumus, ja tādi izriet no izmēģinājuma projekta izvērtēšanas, tostarp – vai izmēģinājuma projektu izvērtē retrospektīvi;

119.5. atļaujas darbības laiku, kas nav ilgāks par pieciem gadiem.

120. Ja izmēģinājuma projektā ievieš tādas izmaiņas, kas var negatīvi ietekmēt izmēģinājumu dzīvnieku labturību, vai mainījies informācija, kas dienestam iesniegta saskaņā ar šo noteikumu 108., 109. un 110. punktu, iesnieguma iesniedzējs dienestā iesniedz iesniegumu, kurā norāda attiecīgās izmaiņas.

121. Dienests 10 darbdienu laikā izvērtē šo noteikumu 120. punktā minēto iesniegumu un pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

121.1. grozīt izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā, ja iesniegumā norādītās izmaiņas nav tieši attiecināmas uz izmēģinājuma projektu (piemēram, par visa izmēģinājuma projekta īstenošanu atbildīgās personas uzvārda maiņa);

121.2. atjaunot (piemēram, atļaut izdarīt izmaiņas procedūrā) izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā, ja iesniegumā norādītās izmaiņas tieši attiecas uz izmēģinājuma projektu, kā arī var negatīvi ietekmēt izmēģinājumu dzīvnieku labturību un ja, vērtējot izmaiņas šo noteikumu XI nodaļā noteiktajā kārtībā, saņemts pozitīvs vērtējums;

121.3. atteikt grozīt vai atjaunot izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā.

122. Dienests triju darbdienu laikā rakstiski paziņo iesnieguma iesniedzējam pieņemto lēmumu un, ja pieņemts šo noteikumu 121.1. vai 121.2.apakšpunktā minētais lēmums par izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā grozīšanu vai atjaunošanu, vajadzīgs turpmāks labvēlīgs izmēģinājuma projekta izvērtējuma iznākums.

123. Ja izmēģinājuma projekta īstenošana neatbilst izsniegtajai izmēģinājuma projekta atļaujai, dienests pieņem lēmumu anulēt izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā un triju darbdienu laikā rakstiski paziņo iesnieguma iesniedzējam pieņemto lēmumu.

124. Ja dienests pieņem lēmumu anulēt izsniegto izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā, nav pieļaujama izmēģinājuma projektā izmantoto vai izmantošanai paredzēto izmēģinājumu dzīvnieku labturību.

125. Izmēģinājumu dzīvnieka lietotājs pirms pakalpojuma saņemšanas sedz dienesta izmaksas, kas saistītas ar izmēģinājuma projekta atļaujas izsniegšanu dzīvnieka izmantošanai procedūrā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā veicama samaksa par Pārtikas un veterinārā dienesta valsts uzraudzības un kontroles darbībām un maksas pakalpojumiem.

XI. Izmēģinājuma projekta izvērtēšana

126. Lai izsniegtu izmēģinājuma projekta atļauju dzīvnieka izmantošanai procedūrā, dienests izvērtē izmēģinājuma projektu, nodrošinot izvērtēšanas procesa pārskatāmību.

127. Izmēģinājuma projektu izvērtē tik detalizēti, cik tas ir nepieciešams attiecīgajam izmēģinājuma projekta veidam, un izvērtēšanas gaitā pārlicinās par izmēģinājuma projekta atbilstību šādiem kritērijiem:

127.1. izmēģinājuma projekts ir pamatots no zinātnes vai izglītības viedokļa, vai arī tā īstenošana noteikta normatīvajos aktos;

127.2. izmēģinājuma projekta mērķi attaisno dzīvnieku izmantošanu;

127.3. izmēģinājuma projekts plānots tā, lai procedūras būtu iespējams veikt cik vien iespējams humāni un videi nekaitīgi.

128. Lai izvairītos no procedūru dublēšanās, dienests atzīst citu dalībvalstu datus, kas iegūti, veicot Eiropas Savienībā zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā atzītas procedūras, izņemot gadījumus, kad sabiedrības veselības, drošības vai vides aizsardzības nolūkā attiecībā uz šiem datiem jāveic papildu procedūras.

129. Izmēģinājuma projekta izvērtējumā iekļauj:

129.1. izmēģinājuma projekta mērķa izvērtējumu, paredzamos zinātniskos rezultātus vai izglītojošo vērtību;

129.2. izvērtējumu par to, kā izmēģinājuma projektā ievērota prasība par dzīvnieku izmantošanas aizstāšanu, samazināšanu un pilnveidi;

129.3. procedūru smaguma klasifikācijas izvērtējumu un kategoriju piešķiršanu;

129.4. izmēģinājuma projekta kaitējuma un ieguvumu analīzi, lai izvērtētu, vai kaitējums dzīvniekiem ciešanu, sāpju un diskomforta ziņā ir attaisnojams ar gaidāmo rezultātu, ņemot vērā ētiskos apsvērumus, un vai tas var dot labumu cilvēkiem, dzīvniekiem vai videi;

129.5. pamatojuma izvērtējuma aspektus par:

129.5.1. izmēģinājumu dzīvnieku nogalināšanas metodi;

129.5.2. apdraudēto sugu īpatņiem;

129.5.3. primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti;

129.5.4. savvaļā sagūstītiem dzīvniekiem;

129.5.5. izmantošanai procedūrās audzēto dzīvnieku;

129.5.6. procedūrām;

129.5.7. anestēziju;

129.5.8. atkārtotu dzīvnieku izmantošanu;

129.5.9. izmēģinājumu dzīvnieku kopšanu un izmēģināšanu;

129.6. vai un kad izmēģinājuma projekts būtu izvērtējams retrospektīvi.

130. Izmēģinājuma projekta izvērtēšanā ievēro intelektuālā īpašuma un konfidenciālas informācijas aizsardzību un, ievērojot intelektuālā īpašuma un konfidenciālas informācijas aizsardzību, izmēģinājuma projekta izvērtēšanu veic objektīvi un tajā var ietvert neatkarīgu personu atzinumus.

131. Dienests izmēģinājuma projekta izvērtēšanā var piesaistīt ekspertus (pētniekus), īpaši ar zināšanām šādās jomās:

131.1. zinātniskā izmantojuma jomas, kurās izmanto dzīvniekus, tostarp aizstāšana, samazināšana un pilnveide attiecīgajās jomās;

131.2. eksperimentu plānojums (dizains), tostarp vajadzības gadījumā statistika;

131.3. veterinārmedicīnas prakse izmēģinājumu (laboratorijas) dzīvnieku zinātnē vai veterinārmedicīnas prakse savvaļas dzīvnieku zinātnē, ja nepieciešams;

131.4. dzīvnieku audzēšana un kopšana saistībā ar sugu, kuras īpatņus paredzēts izmantot.

XII. Retrospektīvā izvērtēšana

132. Pamatojoties uz šo noteikumu 135.punktā minētajiem izmēģinājumu dzīvnieka lietotāja iesniegtajiem dokumentiem, dienests izvērtē:

132.1. vai ir sasniegti izmēģinājuma projekta mērķi;

132.2. kāds kaitējums ir nodarīts dzīvniekiem, tostarp izmantoto izmēģinājumu dzīvnieku skaitu, sugu un procedūru smagumu;

132.3. elementus, kas, var veicināt aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasības turpmāku īstenošanu.

133. Retrospektīvu izvērtēšanu veic visiem izmēģinājuma projektiem, kuros:

133.1. izmanto primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti;

133.2. ietvertās procedūras klasificētas kā smagas.

134. Neskarot šo noteikumu 133.punktu un atkāpjoties no šo noteikumu 129.6.apakšpunktā noteiktā, dienests retrospektīvi neizvērtē izmēģinājuma projektus, kuros izmanto tikai tādas procedūras, kas klasificētas kā vieglas vai neatgriezeniskas.

135. Atbildīgā persona 30 dienu laikā pēc izmēģinājuma projekta beigām dienestā iesniedz:

135.1. informāciju, kas skaidro izvērztā izmēģinājuma projekta mērķi un sasniegšanu;

135.2. analītisku aprakstu par nodarīto kaitējumu izmēģinājumu dzīvniekam, ja tas atšķiras no iesniegumā minētā, kā arī izmantoto izmēģinājumu dzīvnieku skaitu, sugu un procedūru smagumu;

135.3. informāciju par īstenotajiem pasākumiem, kas veicinājuši dzīvnieku izmantošanas aizstāšanu, samazināšanu un pilnveidi.

XII. Uzraudzība un kontrole

136. Dienests regulāri pārbauda visu izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju un lietotāju un to uzņēmumu atbilstību normatīvajos aktos zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā noteiktajām prasībām.

137. Dienests pielāgo inspekciju biežumu, izvērtējot katra izmēģinājumu dzīvnieku audzētāja, piegādātāja un lietotāja un to uzņēmumu riska analīzi un ņemot vērā:

137.1. izmitināto dzīvnieku skaitu un sugu;

137.2. to, kā izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs līdz šim ir pildījis normatīvajos aktos zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības jomā noteiktās prasības;

137.3. attiecīgā izmēģinājumu dzīvnieku lietotāja īstenoto izmēģinājumu projektu skaitu un veidu;

137.4. jebkuru informāciju, kas varētu liecināt par neatbilstību.

138. Katru gadu pārbauda vismaz vienu trešdaļu izmēģinājumu dzīvnieku lietotāju atbilstoši šo noteikumu 137.punktā minētajai riska analīzei. Ja izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs nodarbojas ar primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, to pārbauda vismaz reizi gadā.

139. Piemērotu daļu no pārbaudēm veic bez iepriekšēja brīdinājuma.

140. Visu pārbaudes dokumentāciju glabā vismaz piecus gadus.

141. Dienests reizi gadā savā tīmekļa vietnē publicē statistiku par:

141.1. procedūrās izmantoto izmēģinājumu dzīvnieku sugu un skaitu;

141.2. procedūru faktisko smagumu;

141.3. procedūrās izmantoto primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, izcelsmi un sugu.

142. Dienests savā tīmekļa vietnē publicē atļautā izmēģinājuma projekta netehnisko kopsavilkumu un tā atjauninājumu.

XIII. Noslēguma jautājumi

143. Izmēģinājumu dzīvnieku audzētājs, piegādātājs un lietotājs, kas reģistrēts dienestā pirms šo noteikumu spēkā stāšanās, saglabā iepriekš piešķirto statusu, ja tas līdz 2019. gada 1. jūlijam iesniedz dienestā iesniegumu saskaņā ar šo noteikumu 3. pielikumu.

144. Izmēģinājumu projektiem, kam atļaujas par dzīvnieku izmantošanu procedūrā izsniegtas pirms šo noteikumu spēkā stāšanās, piemērojami normatīvie akti par izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju un lietotāju reģistrāciju, par kārtību, kādā veicamas darbības ar izmēģinājumu dzīvniekiem, un par izmēģinājumu dzīvniekiem nodrošināmām labturības prasībām.

145. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2013.gada 22.janvāra noteikumus Nr.52 "Noteikumi par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību" ("Latvijas Vēstnesis", 24 nr.; 2017, 129 nr.).

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 22. septembra Direktīvas Nr. 2010/63/ES par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību.

Ministru prezidents

Māris Kučinskis

Zemkopības ministrs

Jānis Dūklavs